

Kortskrift nr 1

Kommunens själ

Huvudsaklig, men inte enda källa: Doktorsavhandling av Marie H. Wahlström 2017: Livable and Sustainable Cities

I en tid av ökad internationalisering riskerar kommuner att se allt mera lika ut. Den enskilda kommunens unika identitet, dess själ, riskerar att gå förlorad. Kommunens unika själ är ofta en del av invånarnas identitet och ger dem stolthet, tillfredställelse och tillhörighet. Människor vill inte bo på en anonym plats, lik alla andra. I en kommun med unik själ känner man sig hemma och har en inre trygghet. Här är det attraktivt att bo, huspriserna är högre och folk söker sig hit till skillnad från identitetslösa kommuner som blir genomgångskommuner för dem som har råd att välja.

Vad är då en kommuns själ? Några saker kan vara uppenbara såsom naturnära läge, intressant historia eller en speciell stil på husen, men det kan också vara något mycket mer subtilt. Ford Hueffer skriver 1905 om London (förkortat):

” Med sin "atmosfär" vad den än är, med sin "karaktär" vad den än må vara, med det udda. Beröringar som ger upplevelser av förtrogenhet och hemkänsla, formen på dess polishjälmor, dess butiksfronter, effekter av ljus som kastas av gatlyktor på dimman, på husfronter, på trädgårdsträd, på parkräcken, alla dessa små saker som ger dess atmosfär och karaktär”

Upplevelsen av en kommuns själ ökar med tiden som man bott där och är ofta något helt annat än upplevelsen hos den tillfälliga besökaren. Begreppet kommunens själ är lätt att förstå intuitivt, men nästan omöjligt att strukturera och sakligt förmedla. Man brukar säga att en frisk själ ger en frisk kropp. En kommun med frisk själ fungerar bra.

För stadsplanerare är det viktigt att förstå kommunens själ, men dessvärre är utvecklingen på väg åt motsatt håll. För 100 år sedan (och långt senare) byggdes de flesta småhus av dem som avsåg att bebo dem och de flesta flerfamiljshus av byggherrar med stark lokal förankring. De som skapade de lokala samhällena förstod och vårdade ortens unika budskap.

Idag designas de flesta byggprojekt av kommersiella exploatörer utan lokal förankring och med maximerad lönsamhet som enda riktmärke. Specifikt i Danderyd bor kommunens tjänstemän inte i kommunen och saknar insikt i kommunens själ. Som om inte det räckte så har vi nyligen fått en ny Plan och Bygglag, som i normalfallet inte kräver att mer än rågrannar tillfrågas, något som Danderyd det senaste året har varit oförståndiga nog att utnyttja. Förutsättningarna för att vårda kommunens själ är då obefintliga. Vi går i små steg mot ett sjukare mer oharmoniskt lokalsamhälle. En del ser det inte, andra skriker högljutt.

Hållbarhet är att tänka långsiktigt. Idag formas kommuners byggprojekt av exploatörers kortsiktiga ekonomiska tänkande och kommuners strävas att rätta till en kortsiktig obalans på bostadsmarknaden. Detta leder till mer anonyma kommuner och rotlösa människor.

Doktorsavhandlingen pekar speciellt på att det behövs ett starkare bottom-up tänkande för att rädda/stärka kommunernas själ.

Dags att tänka om! Hur anser du att man bör försäkra sig om att byggplaner stärker kommunernas unika identitet, dess själ?

Danderyds Villaägareförening genom Lars Avellán, vice ordförande